

Александра Унџервегер

НАСЛЕЂЕ

Када се роди Жена, Бог јој подари свећу да осветли кућу и загреје, и трипут јој може гаснути пламен, говорила ми је у сну баба-католкиња, преминула четврт века пре мог рођења. Нисам знала да ли да јој верујем. Она друга баба, православна, учила ме је како се женско рађа да се мучи. Мајку нисам могла питати која од њих две говори истину, не би разумела моју бригу. Морала сам сама одлучити да ли, и која, баба лаже.

Чудила сам се, ако је истину говорила баба-католкиња, где је онда моје мајке свећа. Тако сам почела да сумњам и у истинитост Катиног казивања, и у имање своје мајке. Наша је кућа, додуше, била светла, али као да се за то постарао Дан, заштитник деце и игара.

Будила сам се по поноћи да проверим гори ли у нашој кући свећа. Испод мог покривача цурили су слапови руменкастог светла и претварали собу у трепераву игру сенки. Испод врата мајчине собе никада нисам угледала светлећу пругу. Заспала бих уљуљкана наранџастим титрајима у још већој недоумици. Ујутру не бих знала је ли све био сан.

Дилема је расла из ноћи у ноћ, све до оне у којој ми напупеше груди. Те ноћи изнесох свећу из куће да проверим гаси ли се од ветрова.

Деда-католик говорио ми је да је мушкарац ветар. У сну. Онај православни, са јаве, не знајући за моје ноћне разговоре са прецима, причао ми је о добрим и рђавим ветровима, али не и о томе како их разликовати, допуњујући тако учење свог католичког колеге у дедовању. Рано сам приметила да ми се деде боље од баба слажу, а мање један другом наликују.

Бабе су биле скоро исте. Највећа разлика међу њима била је у томе што је једна прва у својој варошици повезла ауто, а друга у свом селу бицикл. Тако сам научила да слично не љуби баш увек слично — бабе не само да се нису љубиле, него једна за другу нису хтеле ни да знају. Стрпљи-

во су чекале, обе, правећи се како она друга не постоји, да се одредим између њих. А ја сам трчала од једног до другог крила, међу јавом и мед сном, покушавајући да их натерам да се додирну. Чинило ми се — кожом би се можда споразумеле. Престало би да буде важно носи ли жена свећу и светли, или се мучи. Можда би се установило да светли мучећи се, или да се мучи светлећи — глава ми се пунила недоумицама, претешким за дете, а ни једна баба није хтела да попусти. Располућена, скривала сам се у дедином наручју, дневном, а ноћни би стајао у прикрајку. Дневни је то осећао, али му није сметало. Завијао је по две цигарете, себи и њему, и правио се да га не примећује.

Тако су се светови преплитали и сукобили, а мене то није дотицало. Само ме је занимало има ли, или нема, свака жена своју свећу коју јој је Бог подарио, и, ако је има, шта се десило са свећом моје мајке. Бабе су се заголетно смешкале, обе, као по договору, и даље се не трпећи, и стрпљиво чекале да се одредим. Можда сам баш зато изашла пламеном на ветар да сама откријем шта ће се догодити. Мислим да за тако нешто никада не бих смогла снаге да ми у ушима нису ромориле речи православног деде о добрим и лошим ветровима, о томе како једни помажу земљу и заливају је, из облака, а други је суше, па јој се прерано, да још ни пролеће прошло није, појаве бразде и потоци пресахну, силином ветра-јаловка натраг у извор утерани да други ветар дочекају, или да се подземним путем пробију до спаса. Једино, нисам знала како да их разликујем. Изгледа да се то могло по мирису, али је то знање свак сам за себе морао освајати. Најбоље су то умеле старије жене, а оне су понекад зле и намерно наводе девојке да злим ветровима у сусрет пођу, не би ли се тако и оне прозиле, па у њиховом друштву завршиле, уз плетиво, кафу и опаке речи.

Међу ветровима, говорио је деда, онај православни, док му је католички постићен стајао иза леђа и присећао се своје четири жене од којих ни једну сачувао није, међу ветровима постојао је и ветар-Небригић. И деда се смејао. Тим смехом прича би се увек завршила па никада нисам сазнала је ли он добар или зао. Њега је, по дединој причи, ретко ко сретао. Живео је у пределима до којих се тешко стизало, те му готово нико није долазио, а и он је ретко кога походио, иако је од свих ветрова најдружељубивији био. Да ли је његово друштво било лоше или добро, деда ваљда није сматрао да је потребно помињати — није ни слутио да бих чак до њега могла стићи.

Католичког деду са којим сам само у сну разговарала, ништа нисам могла цитати — он је говорио мало и искључиво када би то сам хтео. На јави, скривајући се за леђима колеге — православца, са захвалношћу би пушио цигаре које би му овај дотурао преко заборав — једино их је отуд могао дохватати.

Из рукописа романа *Гранични случај*